# Gânduri de început de deceniu

Gabriel **Biriș,**

avocat, Partener al Biriș Goran SPARL

Anul care se încheie va fi în mod sigur adus aminte ca anul pandemiei, anul în care viața ni s-a schimbat așa cum nu credeam că se poate schimba. Stresul generat de pandemie și de măsurile luate de guvernele lumii pentru a limita răspândirea virusului pentru majoritatea sectoarelor economice a fost unul semnificativ. Sistemul de educație a fost perturbat major prin închiderea școlilor. Presiunea pusă pe sistemul medical a fost și este uriașă. Vestea bună pe sfârșit de an sunt vaccinurile dezvoltate și aprobate în timp record, vaccinuri care – pe lângă efectele pur medicale, am credința că vor ajuta și la reducerea fricii de virus și, încet-încet, la revenirea la normal a vieții noastre.

În mod paradoxal, acest an nu a fost deloc unul zbuciumat pentru domeniul nostru – fiscalitatea, lucru pe care eu unul îl consider remarcabil, mai ales în condițiile în care în anii anteriori «plouase» cu tot felul de modificări ale legislației fiscale, unele cu efecte atât de grave, încât au fost necesare modificări ale modificărilor pentru a le corecta.

Principalele măsuri luate în acest an au fost îndreptate înspre a ajuta companiile să supraviețuiască crizei:

- au fost amânate la plată impozite și contribuții, fără dobânzi și penalități;
- lipsa controalelor fiscale a dus la reducerea semnificativă a litigiilor fiscale;
- au fost amânate executările silite și au fost simplificate foarte mult condițiile pentru a eșalona plata impozitelor;
- a fost lărgită semnificativ sfera de rambursare TVA cu

control ulterior, măsură excelentă, ce consider că trebuie să devină regulă în viitor.

Nu a fost majorat niciun impozit, taxă sau contribuție. În plus, sfârșitul de an ne-a adus și câteva măsuri foarte bune pentru anii ce vor urma.

Prima: prin Legea nr. 239/2020 a fost aprobat creditul fiscal pentru creșe și grădinițe. Angajatorii vor putea plăti pentru creșa sau grădinița copiilor angajaților lor, în limita a 1.500 lei/lună, și scădea aceste sume nu numai din impozitul pe profit, dar și din alte impozite. În plus, sumele plătite nu sunt avantaje de natură salarială, nu se reține impozite și contribuții. Potențialul acestei măsuri pentru dezvoltarea educației timpurii este unul extraordinar și sperăm ca facilitatea să permită refacerea rapidă a sistemului de creșe și grădinițe, cu impact **nu** numai pentru educație (fără de care nu putem spera să reducem analfabetismul funcțional uriaș și nici să avem un capital uman de calitate).

O altă modificare importantă a Codului fiscal – consolidarea fiscală pentru grupurile de companii românești a fost aprobată în Parlament pe sfârșit de an și deja a fost promulgată de Președinte și publicată în Monitorul Oficial (Legea nr. 296/2020). Începând din 2022, companiile care îndeplinesc condițiile prevăzute în lege vor putea depune declarațiile de impozit pe profit consolidat, pe grup, astfel încât pierderile fiscale înregistrate de o companie să poată fi compensate cu profiturile obținute de alte companii din grup. Este o modificare solicitată de mediul de afaceri încă din 2015, care însă a tot fost amânată până la aprobarea ei în decembrie 2020, care, practic, face din România o importantă locație pentru holdinguri, țara noastră intrând astfel într-un grup select de jurisdicții care pot fi hub pentru investitori.

Avem modificări importante și la Codul de procedură fiscală, Legea nr. 295/2020 atenuând unele dintre dezechilibrele procesuale introduse în defavoarea contribuabililor prin Codul

de procedură fiscală din 2015, o perioadă de tristă amintire în ceea ce privește excesele ANAF împotriva contribuabililor. Menționez doar că practica distructivă introdusă atunci, anume blocarea accesului contribuabililor la soluționarea contestațiilor împotriva deciziilor de impunere prin plângeri penale formulate de inspectorii ANAF, încetează. Conform noilor prevederi, în cazul în care inspectorii sesizează organele de urmărire penală, inspecția se suspendă, nu se emite decizie de impunere (care știm, este executorie), inspecția urmând a se relua după finalizarea procedurii judiciare.

Încheiem, așadar, un an cu evoluții în principal pozitive din punct de vedere fiscal.

La ce să ne așteptăm în 2021?

Principala provocare pentru România este refacerea echilibrului bugetar, deficitul fiind unul uriaș, probabil în jurul a 10% din PIB, în condițiile în care veniturile sunt sub 30% din PIB. Să nu uităm și că România a intrat în 2020, după ani de creștere economică, cu un deficit de 4,4% din PIB în 2019, datorat atât creșterii excesive a cheltuielilor cu pensiile și salariile bugetarilor (creșteri care au continuat și în 2020), cât și unei politici de spulberare a bazei de impunere prin tot felul de scutiri, de reduceri de impozite sau contribuții sociale obligatorii.

Pentru a înțelege mai bine direcția în care ne îndreptăm, ne uităm la ce prevede Programul de guvernare prezentat de guvernul Cîțu.

Obiectivele generale în ceea ce privește Finanțele publice și fiscalitatea sunt – citez (Primul capitol, Ministerul Finanțelor, secțiunea III, pag. 5):

*„Coaliția nu va majora sau introduce noi impozite și taxe. În etapa actuală, principalul efort va fi făcut pentru îmbunătățirea colectării veniturilor, prin:*

1. *eliminarea distorsiunilor și lacunelor ce permit minimizarea poverii fiscale, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem;*
2. *simplificarea regulilor și debirocratizare, pentru a facilita conformarea voluntară și administrarea fiscală,*

- *implementarea unui sistem fiscal mai corect, mai eficient, mai simplu și mai transparent, ce va sprijini activitățile economice".*

Sunt prevederi generale care folosesc termeni generoși, precum „corectitudine", „echitate", „eficiență".

Și în ceea ce privește administrarea fiscală, Obiectivele specifice prevăd chestiuni importante. În secțiunea „Obiective specifice" (pag. 7), citim următoarele:

*„Reforma ANAF și schimbarea paradigmei relației stat-contribuabili vor fi obiectivul principal. Va fi accelerată digitalizarea ANAF și va fi finalizată procedura de conectare a aparatelor de marcat cu jurnal electronic la sistemul informatic național de monitorizare al ANAF și implementarea sistemului de facturare electronică care permite transmiterea în timp real a facturilor emise către ANAF. Astfel va crește baza de colectare și va fi prevenită evaziunea fiscală."*

Direcția pare evident una bună, ceea ce ne ajută să ne uităm cu optimism la perioada următoare.

Noi suntem însă datori să fim și realiști. Avem un mix de probleme, iar asta înseamnă că avem nevoie de un mix de soluții…

Începând din 2016 (an electoral) și continuând apoi în 2017, 2018 (ani dominați de populismul de care dl Dragnea avea nevoie în speranța că poate câștiga și lupta cu Justiția, după ce câștigase lupta electorală), am asistat la un proces de spulberare a bazei fiscale prin tot felul de scutiri, excepții și tratamente preferențiale. Astăzi, doar 5% din companiile

din România mai plătesc impozit pe profit, impozitul pe venit a fost redus de la 16% la 10%, CAS și CASS sunt datorate la salariul minim pe economie de persoanele care obțin venituri din activități independente (nu și de cei care obțin venituri din salarii, unde au fost eliminate și plafoanele existente anterior), iar TVA pentru mâncare este 5% dacă o consumăm la restaurant, dar 9% dacă o consumăm acasă…

Din punctul meu de vedere, nu avem nicio șansă să redresăm bugetul dacă ne cramponăm în a menține intacte măsurile greșite din trecut. Ele trebuie corectate. Așa cum am mai spus, scutirile sau tratamentele preferențiale pentru unii contribuabili (de care beneficiez și eu) nu numai că erodează baza de impunere, dar divizează națiunea, creând categorii diferite de cetățeni/contribuabili „specialii", pentru care legea prevede că nu trebuie să plătească, și restul, care au obligația să plătească.

În acest context, prevederea inclusă în Secțiunea ˆDirecții de acțiune" a capitolului 3 – Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului (pag. 24 – „*Nu vom introduce noi impozite, taxe sau contribuții obligatorii, nu le vom majora pe cele existente, nu vom elimina sau reduce facilități existente*") este cel puțin îngrijorătoare și limitează foarte mult opțiunile pe care acest guvern le are pentru a restabili echilibrele fiscale, bugetare și a asigura resursele pentru a moderniza România și a reduce decalajele existente față de statele cu care ne dorim să ne comparăm.

Revenind, personal cred că mixul de soluții de care avem nevoie este:

1. sarcină fiscală rezonabilă, distribuită proporțional pentru toți contribuabilii, în funcție de mărimea câștigului, și nu de cum este obținut acesta și nici de cine îl obține. Este esențial ca baza de calcul a contribuțiilor sociale să fie plafonată la un nivel rezonabil – maxim 3 salarii medii, iar plafonarea să se

facă pe suma veniturilor. Scutirile (toate!) trebuie să dispară. Asta nu se poate face păstrând legislația fiscală așa cum este acum, adică așa cum a fost gândită de domnii Dragnea și Vâlcov;

2. reducerea evaziunii prin eficientizarea ANAF (informatizare, training). Avem un GAP de TVA uriaș, 35%, cel mai mare din UE, de peste 3 ori mai mare decât media UE și tot de peste 3 ori mai mare decât vecinii noștri de la sud, Bulgaria. Nu pot înțelege apatia noastră în legătură cu aplicarea taxării inverse, singura măsură care poate stârpi frauda carusel și, în general, frauda de TVA în B2B, fraudă pe care o estimez la peste 75% din total;

- stoparea creșterii cheltuielilor fixe ale statului, în special a pensiilor și salariilor bugetarilor. Este evident nevoie ca pensiile să crească, dar acest lucru nu trebuie făcut pe seama creșterii datoriei publice, ci pe creșterea numărului de locuri de muncă, în special a celor bine plătite, pe seama reducerii muncii la negru, a evaziunii;

1. investiții publice masive, în special folosind finanțarea pusă la dispoziție de UE, pentru a ne construi infrastructura și moderniza statul. Tot aici aș menționa nevoia de a revizui legislația care a ajuns să blocheze investițiile în Marea Neagră, investiții fără de care uriașa resursă de acolo va rămâne pe fundul mării.

Vom vedea ce va fi. De următoarele luni depinde dacă vom folosi sau nu fereastra de oportunitate care ni se deschide: un ciclu electoral de 4 ani neîntrerupt de alegeri, urmat de un alt ciclu electoral tot de 4 ani, și el, neîntrerupt. Deceniul care începe la 1 ianuarie poate și trebuie să fie deceniul modernizării țării noastre, însă pentru asta trebuie muncă multă și, mai ales, muncă eficientă. Și solidaritate…